

RELIGIOUS DISCOURSES IN THE WORK NAMED *LETTERS FROM MY
WINDMILL OF ALPHONSE DAUDET*

Halil AYTEKİN

Doç. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, haytekin@omu.edu.tr

ORCID Numarası: 0000-0001-9150-472X

Received: 18.06.2017

Accepted: 28.11.2017

ABSTRACT

Letters from My Windmill (French: *Les lettres de mon moulin*) is a collection of short stories by Alphonse Daudet first published in its entirety in 1869. This work is composed of some memory letters in which each one contains an interesting story. It is cherished by many French, particularly in the South, for the picture it paints of the local culture. The author has created a small provincial world full of sense of humour and vitality. Without doubt, *Letters From My windmill*, brings us on a journey through space and time. It gives sections into rural life by pastoral descriptions. Daudet emphasizes some values in their society like, love, religious life, fidelity, dignity of life, freedom. In this work, we will put particular emphasis on religious discourses. Especially we will try to expose how churchman of Cucugnan makes an effort for inviting people to the church. The scenes concerned the paradise and hellfire are described conspicuously. Author's humorous style recolors more these scenes. The work draws attention to the religious discourses, rituals and ceremony. However it exhibits religious understanding and sense of life of XIX. century.

Keywords: Alphonse Daudet, religious discourses, Church, Christian culture, paradise and hellfire.

ALPHONSE DAUDET'İN *DEĞİRMENİMDEN MEKTUPLAR* ADLI HİKÂYESİNDE DİNSEL SÖYLEMLER

ÖZ

Fransız yazar Alphonse Daudet'in *Değirmenimden Mektuplar* adlı eseri oldukça ilginç sahne ve diyaloglar içeren hikâyeler barındırır. Bu hikâyelerin ilginç olmasında elbette yazarın kullandığı ironik üslup ve mizah anlayışı etkili olmuştur. Her bir hikâyesi o dönem yaşam anlayışı ve kültürünün izlerini barındırır. Biz bu çalışma sırasında daha çok dinsel içerikli konuları ele alan hikâyeleri inceledik. Ele aldığımız bu hikâyelerde, bazen açıkça bazen de gönderme veya ima yoluyla aktarılmaya çalışılan mesajlara değindik. Hz.İsa, Hz. Meryem, Vaftiz, Cennet, Cehennem, Kilise, papazlar, Kutsal su kabı, Şarap, Günah çıkarma gibi Hristiyanlığa özgü ritüel ve ibadetleri açıklamaya çalıştık. Hristiyanlık geleneğinde kutsal olarak kabul edilen tüm bu değerler, o çağa özgü yaklaşımlar içinde ve yansızlıkla ele alınmıştır. Bunu yaparken mümkün olduğunca Hristiyanlık ve İslâm arasında bir üstünlük tartışmasından ve inançlararası bir tartışmayı provoke edecek yaklaşımlardan özenle kaçınılmıştır. Hristiyan geleneğinde inanışlar, pazar ayinleri, kilise adamlarının görev ve sorumlulukları yanında din-ticaret ilişkisi ve teknolojik gelişmelerin getirdiği yeni insan tipi ve yaklaşımları üzerinde durulmuştur. Eserde yazarın kaygısı yaşadığı çağın getirmiş olduğu yeni anlayış ve gelişmeler karşısında din olgusunun nasıl bir değişim ve dönüşüme uğradığını göstermektir. Kısacası Daudet, XIX. Yüzyıl Fransa'sında dinsel açıdan toplumda beliren bozulmaya ve dinden uzaklaşmaya dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alphonse Daudet, *Değirmenimden Mektuplar*, Kilise, Papazlar, dinî söylemler.

EXTENDED SUMMARY**Introduction**

It is an indisputable fact that the religion has a very important place and plays a decisive role in the life of the societies. We can describe the religion as a divine institution that leads people who are sane/national with their own beautiful/free wills to the absolute good/best, to the right, to the most beautiful. Even if the religions basically contain the same message, they show the differences in both faith and practical sense. In the Christian tradition, there are quite different styles of worship and belief than Islam. Because of such studies are more of subjects of the science of the theology. We will avoid making a comparison between the religions in our work. "The Letters From My Windmill" that we treated is the product of this kind of sensation and feeling. The work is based on the discourse and the themes which are more prominent in the work such as the priest, Virgin Mary, the ceremony, the church, the heaven, the hell, the purgatory, the baptism and the confession rather than making a religious criticism and a comparison between the religions.

Aim of the study

In this research we tried to address the religious items of the tradition of Christianity mentioned in Alphonse Daudet's "The Letters From My Windmill". Among these stories, opening the door of the little provincial world full of prank and animating created by Daudet., the events happened have been given in their own reality. We can say that Daudet was able to convey these stories in a ridiculous way close to the caricature, so that he succeeds to attract the reader's attention in these stories based on provincial cultures, the understanding of religion at that age, belief and the style of worship are mentioned. Many religious details, such as churches, the priests, the clothes of clergymen, the congregations, the rituals, the confessions, the baptism, the holy water bowl and wine have been portrayed by the author in a realistic way.

Finding

The writer frequently gives place to the implication, to the allusion or to the item of the laugh with the simile from the beginning to the end of the work. It is possible to attribute the reading of Daudet's stories to the sweetness of his style. In Christian belief, Virgin Mary is considered a sacred personality. According to some beliefs, Jesus Christ always existed before he was born. The question of "How Jesus Christ already existed" is quoted by a French Catholic priest as follows: The Messiah informs himself that he served as the lord of God and worked with his father in the heaven, before he was born. In the Bibles, there is no information about the time from Jesus age 12 to the age of 30. However, in Matta and Luka Gospels the fall of Jesus to the mother's womb and the event of birth are described in different ways. According to The Matta, Virgin Mary is engaged to someone named Joseph. Even though they do not come together, Joseph understands that Virgin Mary is pregnant and he wants to leave her. Then The Angel appears in Joseph's dream and says that "do not separate

from her. It/he is the The Holy Spirit formed in her womb" and he warns Joseph about that "she will give birth a son, you will name him, Jesus. He will rescue his people from sins."

In The Christian world Virgin Mary was the most important issue after Jesus for the centuries. In the debate between Protestants and Catholics also, the question of Virgin Mary comes to the forefront. So, how is Mary seen in The Islamic world? There is a benefit to mention it. Mary has an important place in faith of Islam with her chastity and her piety. That's why the girls are called her name. One of the most praised in Qur'an and hadith is Mary. Her name is repeated many times and also her virtues become subject. Mary's praise is in the mouth of Gabriel: O Mary, God has chosen you, purified you and made you superior to the women of the world.

In his another story, Daudet talks about the hills around the village, to the donkey flocks running along the way when the wind was blowing and to the conversation made in the windmill. He also mentions the people who come to the windmill as a group, drinking wines, the miller girls and their lance wool and gold crossed on their necks.

But unfortunately, when a Parisian business man builds a flour mill that runs steaming, on the Tarasean road, the windmills are closed one by one. Corneille master, who is among these millers, resists and tries to persuade the people of province with these words: "Never go there. These bandits are using the steam to make flour. The steam is the devil's invention. But I am working with the wind. The wind is the breath of God." We can consider such explorations as the first signs of the spread of technological revolutions in Europe. The closing of the windmills with the establishment of the mills is also evoking us today's developments. The innovations brought by the technology have radically changed the understandings of the societies and lifestyles. If the fact that the windmills were replaced with the steaming mills, is considered as the first signs of technological developments and globalization achieved. It will be better understood what kind of change and transformation humanity lived. The believe of master Corneille that the steam is the invention of devil has reminded us of some people's approach that "the non-muslim invention" when the television or other inventions first appeared. It is a known fact that; humanity has faced such incomprehensible resistance to the innovation and the development throughout the ages.

As will be seen in later stories/as we will see in later stories, the passages and the explanations are constantly presented from the church and the sunday rituals, and the understandings of religion at that period is being tried to be perceived. The holy water bowl (holy grail) mentioned above is also mentioned in other stories when Jesus is 30 years old, he goes to the Baptist John. He is baptized im the river Jordan. The Baptism is recognized as a symbolic ritual in Christian belief. The word baptism comes from the word "baptizein", which means "immersing" or "submerging" in the context of a Greek ritual. People who are Christian still maintain their baptismal tradition today. When the baptism requires the immersion in the water in the Orthodox Church, in the Catholic Church, water is sprinkled over the person. The water bowl in these anecdotes is the instrument of such a religious practice. Daudet also gives place to similar religious references in her story "The

Girl of Arles". Here, the pain of a family whose son committed suicide is depicted. The father was wearing the clothe of his deceased son and was not taking of it. On the other hand, the farm workers report the scene where a woman dressed in black and a little child returning home with huge gilded prayer books in their hands: "Our Lady and her little son are returning from the church. Ever since the days when their son committed suicide, they always goes like this."

As it is clear, people are introduced as they are attached religious rituals and they are religious people. On the other hand, the church has an important mission as a spiritual place where Christian belief is experienced. Here all kinds ceremonies and rituals are made and religious needs of people are met with different activities. In the story of "The Pope's Mule" in "The Letters From My Windmill". The religious ceremony and rituals in the city of Avignon are the best proof of this. From the morning to the evening, the religious regiments, various visits, the streets decorated with folowers and huge carpets hanging, the soldiers of the Pope singing in Latin in the squares, the chants of workwomen working on fabric countertops, as well as the noise of the bells, and the shuttles going and coming that touch the caftan to the priest are mentioned. The another reflection of this culte is a commercial sector created in accordance with the religious requirements. It will be better understood how important it is when we consider the conditions at that time. In the story of "The Pope's Mule", the religious rhetorics makes them feel more, here, the scenes in which the discourse takes place are;

"The next day when the evening was over in the church, Tistet Védène came to the courtyard of the Papal palace. Everybody in the palace were there the Cardinals with red clothes, the satan's lawyer in black velvet, the monastery priests with their small hats, the steward of Saint Agrico church, the chanters with purple cloaks, the smaller ranks of clergymen, the Papal soldiers dressed in great uniforms, the three long-suffering sectarian/cult, naked, the monks with the wheal, the zargoçs with their glittering caftan, all of these, everything was ready from the sacred water distributors, to those who burned the candles, to the ones who put out the candles, everything was ready.

One of the most interesting stories in Daudet's work is undoubtedly " The Cucugnanian Priest". The most important actor of this story, priest Martin's sermon on sunday, reminds us of the friday sermon on which muslims hodjas read in the mosques on fridays. The common discourses in the sermons mentioned is that the heaven is the place with indescribable beauties, whereas hell is the place of the fire, burning torment and torture. The priest tells that he had a dream to attractive his congregation to the church again. He tells his dream and goes to the heaven first to see his congregation. But he cannot find a single cucugnan there. He is very upset., then the angel on the door sends him to the purgatory. He cannot find anyone there either. At last, he goes to the hell. The angel on the door tells him that all the cucugnans are there. The priest Martin couldn't know what to do. He's very upset. Priest Martin tells how people the congregation by telling them there is a flame inside and that all sides smell of burning meat. The next day the priest says he expects everyone to come to church. The priest purified everybody from sins.

Conclusion

The writer wanted to inform the reader of the inadequacy of the church and the corruption in religious beliefs in the face of new technological developments and anticipations of the people in the present age. Especially in the story of " The Cucugnanian Priest" the situation that the priest Martin has fallen in order to attract his congregation to the church, is so thought-provoking as funny. During this story of the interesting dialogues, the writer gave us the opportunity to confront these facts by opening the gates of the heaven, the purgatory and the hell. Thanks to the mastery of using the author's humor and laugh in place and taste, the terrible and scary picture of the hell has gained a tragic-funny dimensions. In another story, for reviving the church that lost its value from day to day and making to provide financial resources to it by reading Saint Augustine's prayer for Abbacy's wine production. It is quite meaningful that the proposal for the solution of " You will be forgiven even when you are sinning." shows what happened the religious organizations with the commercial concerned. The writer draws attention to the corruption of the value judgments of the society in the face of technological developments and emphasizes the mental changing in other words to the new understanding of religion.

GİRİŞ

Toplumların hayatında dinin çok önemli yer tuttuğu ve her alanda belirleyici bir rol üstlendiği tartışılmaz bir gerçektir. O halde din nedir? “Din, akıl sahiplerini/aklı başında insanları, kendi güzel/özgür iradeleri ile, mutlak hayra/en iyiye, en doğruya, en güzele yönelten, ilahi bir kurumdur”(Demir, 2010: 29). Bütün dünya dinleri temelde aynı mesajı içerseler de hem inanç hem de pratik anlamda farklılıklar gösterir. Hıristiyan din geleneğinde İslamdan oldukça farklı ibadet ve inanış tarzları yer almaktadır. Bu tür çalışmalar daha çok Teoloji biliminin konuları arasında yer aldığı için, biz, çalışmamızda dinler arasında bir karşılaştırma yapmaktan ziyade Alphonse Daudet’in *Değirmenimden Mektuplar* adlı eserinde anlatılan hikâyelerde, dinsel öğeleri ortaya çıkarmaya çalışacağız. Bilindiği gibi Daudet XIX. Yüzyıl Fransız edebiyatında kendinden söz ettirebilmiş önemli bir yazardır. Dilimize *Değirmenimden Mektuplar* adıyla çevrilen *les lettres de mon moulin* adlı eseriyle üne kavuşmuştur. Bu eserde yazarın en belirgin özellikleri arasında mizah, heyecan ve şairane derecedeki hissiyatı dikkat çekicidir. Önceleri naturalist bir eğilimde olsa bile onun tam anlamıyla Zola gibi naturalist birisi olduğu söylenemez. Yazar, bilimsel anketler yerine içinde yaşadığı şartların kendisine sunduğu izlenim ve duygulardan hareket ederek eserlerini oluşturur. Bunda onun hassas ve şair ruhlu biri olmasının payı büyüktür. Gerek romanları gerekse hikâyelerinde resmedilen sahneler, derin ve ince duyguların çocukluk hatıralarıyla beslenmiş şeklidir. Bu bakımdan eserleri hakikatte hayal, duygu ile gözlemin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Ele aldığımız *Değirmenimden Mektuplar* tam bu tür bir duygunun ve hissiyatın ürünüdür. Çalışma, dinsel eleştiri ve dinler arasında bir karşılaştırma konusu olmaktan öte eserde daha çok öne çıkan, papazlar, Hz. Meryem, ayin, kilise, cennet, cehennem, araf, vaftiz ve günah çıkarma gibi dinsel söylem ve temalar üzerine dayandırılmıştır.

***Değirmenimden Mektuplar*’da Dinsel Söylemler**

Değirmenimden Mektuplar’da birbirinden ilginç ve zevkle okunan hikâyeler mevcuttur. Hikâyelerin hepsini böyle bir çalışmada değerlendirmek zor olacağı için, biz daha çok içerisinde Hristiyan inancıyla ilgili bilgiler barındıran hikâyeleri ele alarak değerlendireceğiz.

Beaucaire Postası: Meryem Ana ile ilgili konuşmalar

Ele alacağımız ilk hikâye olan *Beaucaire Postası*’nda Camarquelı birisi, bir çobana dirgen salladığı için Nimes’deki sorgu hâkiminin huzuruna çağrıldığını ve oradan döndüğünü anlatıyordu. Yazarın yaşadığı çağ göz önüne alındığında böylesi bir adli vakanın o dönem adalet anlayışını göstermesi bakımından önemli olduğunu düşünüyoruz. Dönüş yolunda Posta arabasındaki tartışmanın boyutu nereye gidiyor şimdi onu görelim:

“Eh, Camarquelilerin kanı kaynar doğrusu... Ya Beaucairelilerininki? Nerdeyse Meryem Ana yüzünden birbirlerini boğazlayacaklardı. Sanırım fırıncı, düzenli olarak provencelilerin öteden beri “Annemiz” diye bahsettikleri, çocuğu İsa’yı kollarında taşıyan Meryem Ana ikonali kiliseye gidiyormuş. Çırağı ise, bakire Meryem’e hani kolları sarkık, ellerinden ışık saçan ve gülümseyen o

güzel ikonaya adanmış yepyeni bir kilisede ilahi korosundaymış! Kavganın sebebi buydu” (Daudet, 2010:11-12).

Bu iki koyu Katolik’in birbirlerine, aralarındaki tek fark olan ikonaları yüzünden küfretmeleri ve bu yüzden farklı kiliselere gitmeleri şaşırtıcıdır. Bu tartışmadan sonra fırıncı, köşesinde, sessiz ve üzgün bir şekilde oturan zavallı kasketliye dönerek, alaycı bir tavırla:

- Ya sizin karınızın, dedi, karınızın Meryem Anası hangisi? Herkesi kahkaha boğan bu cümleden kastedilen adamın karısının sık sık kocasını terkedip geri dönmesinden ziyade, dikkatimizi çeken Daudet’in, eserlerinde mizahı tadında ve ustaca kullanmasıdır. Yazar, eserin başından sonuna kadar ima, anırtırma veya benzetmelerle gülmece ögesine sıklıkla yer vermektedir. Daudet’in hikâyelerinin sevilerek okunmasını onun üslubundaki tatlılığa bağlamak mümkündür. Hristiyan inancında Meryem Ana kutsal bir kişilik olarak kabul görür. Kimi açıklamalara göre İsa Mesih doğmadan önce, yani ezelden hep vardı. Hz. İsa’nın önceden nasıl var olduğu Fransız katolik bir rahip tarafından şöyle aktarılır: “İsa Mesih, insan olarak doğmasından önce, gökte Tanrının sözcüsü olarak hizmet ettiği ve Babası ile birlikte çalıştığını bizzat kendisi haber verir.”(Albayrak, 2012: 30). İncillerde Hz. İsa’nın 12 yaşından 30 yaşına kadar geçen zaman hakkında bir bilgi verilmez. Ancak Matta ve Luka İncillerinde Hz. İsa’nın ana rahmine düşüşü ve doğum olayı farklı şekillerde anlatılır. “Matta’ya göre: Meryem Yusuf adlı biriyle nişanlıdır. Bir araya gelmedikleri halde Yusuf, Meryem’in hamile olduğunu anlar ve ondan ayrılmak ister. Bunun üzerine Melek Yusuf’a rüyasında görünür, ‘sakın ondan ayrılmı, onun rahminde oluşan, Kutsal Ruh’tandır. O bir oğul doğuracak, adını İsa koyacaksın. O, halkını günahlardan kurtaracak, uyarısında bulunur’. Luka’ya göre: Meryem’in yanına giren melek, ‘Selam sana Rab seninle, der. Meryem heyecanlanır, melek ‘Sen Tanrı’nın lütfüne eriştin. Kutsal Ruh senin üzerine gelecek, Yüceler Yücesinin gücü sana gölge salacak. Doğacak olana kutsal Tanrı Oğlu denecek, der. Meryem bu nasıl olur ben erkeğe varmadım deyince Melek, ‘Kutsal Ruh senin üzerine gelecek, yüceler yücesinin gücü sana gölge olacak, der ve Meryem Kutsal Ruh’tan hamile kalır.”(Albayrak, 2012: 28). Bu yüzden Hristiyan geleneğinde Meryem Ana’ya ayrı bir kudsiyet atfedilir. Kiliselerde Meryem Ana ikonalarına oldukça yer verilir. Meryem, yüzyıllar boyunca Hristiyan âleminin Hz. İsa’dan sonra en önemli konusu olmuştur. Protestanlarla Katolikler arasındaki tartışmalarda da Meryem konusu öne çıkmaktadır. Peki, İslâm âleminde Meryem’e nasıl bakılır, bu konuya da değinmekte yarar vardır. Meryem İslâm inancı içerisinde iffet ve takvâsıyla önemli bir yere sahiptir. Bu yüzden kız çocuklarına onun adı verilir. “Kur’an ve Hadis’te en çok övülen kadınların başta gelenlerinden birisi Meryem’dir. Hem defalarca adı geçer, hem de uzun boylu meziyetleri konu olur. Cebrail’in ağzından Meryem’in övülmesi şöyledir: ‘Ey Meryem, Allah seni seçti, temizledi ve seni dünya kadınlarına üstün kıldı’. Bu ayete göre Meryem, kötü ahlâktan, günahattan, küfürden temizlenmiş, salih amele başarılı kılınmış, iman, itaat ve taatte ilerlemiştir. Ona Hz. İsa babasız verildi. Hiçbir kadına bu tarzda çocuk verilmemiştir.” (Tümer, 1996: 163). Hemen şunu da belirtelim ki hem Hristiyan hem de İslâm inancında Meryem’e ayrı bir özellik verildiği kabul edilmekle beraber, kutsal kitaplarda farklı yaklaşımlar da yok değildir.

Cornille Usta'nın Esrarı : Değirmenler ve Hristiyan geleneğinde vaftiz

Daudet, bu hikâyesinde köyün çevresindeki tepelerde bulunan yel değirmenlerinde geçen sohbetlerden bahseder. Pazarları gruplar haline değirmenlere gelen insanlar, içilen şaraplar, değirmenci kızlar, dantel atıkları ve boyunlarındaki altın haçlar anlatılır. O günün şartlarında sosyal ve ticari alanda böylesi önemli bir işlev üstlenen bu değirmenler, Parisli bir iş adamının, Tarascon yolu üzerinde buharla çalışan bir un fabrikası kurmasıyla birer birer kapanır. Bu değirmenciler arasında yer alan Cornille Usta direnir ve Provence halkını şu sözlerle ikna etmeye çalışır:

“Sakin ha, oralara gitmeyin. Bu haydutlar, un yapmak için buhar kullanılıyor. Buhar, şeytan icadıdır. Ama ben rüzgârla çalışıyorum. Rüzgâr, Tanrı'nın nefesidir.”(Daudet, 2010: 16).

Bu tür keşifleri teknolojik devrimlerin Avrupa'da yayılmasının ilk işaretleri olarak değerlendirebiliriz. Değirmenlerin kurulmasıyla yel değirmenlerinin kapanması bize günümüzde yaşanan gelişmeleri de çağrıştırmaktadır. Teknolojinin getirmiş olduğu yenilikler, toplumların anlayışlarını, yaşam biçimlerini kökünden değiştirmiştir. O gün yel değirmenlerinin yerini buharla çalışan değirmenlerin alması, ulaşılan teknolojik gelişmelerin ve küreselleşmenin ilk sinyalleri olarak düşünülmürse, bugün insanlığın nasıl bir değişim ve dönüşüm yaşadığı daha iyi anlaşılacaktır. Cornille Ustanın buharı şeytan icadı olarak görmesi, bize bazılarının televizyon veya diğer icatlar ilk ortaya çıktığında gâvur icadı yaklaşımını çağrıştırdı. Şurası bilinen bir gerçektir ki insanlık, çağlar boyunca yenilik ve gelişmeler karşısında bu tür anlaşılmaz dirençlerle karşılaşmıştır. Buharla çalışan un fabrikası zavallı değirmenciye inanılmaz bir hayal kırıklığına itmişti. Bazıları onun bu halini tuhaf karşılıyordu.

“Öyle ki pazarları kiliseye girdiğini görünce, biz yaşlılar onun adına utanıyorduk. Cornille bu durumun farkına varmıştı. O da şehrin ileri gelenlerinin arasında oturmaktan çekiniyor, kilisenin bir kenarında, mukaddes su kabının yanı başında, fakirlerle birlikte ayakta duruyordu.” (Daudet, 2010: 17)

Çalışmanın ilerleyen sayfalarında ele alacağımız hikâyelerde de görüleceği gibi, bu hikâye içerisinde de kilise ve pazar ayinlerinden bahseden ifadeler yer almaktadır. Yukarıda zikredilen Mukaddes su kabından, diğer hikâyelerde de bahsedilmektedir. Hz. İsa 30 yaşına geldiğinde Vaftizci Yahya'ya gider. Ürdün nehrinde vaftiz olur. Vaftiz Hristiyan inancında simgesel bir ritüel olarak kabul görür. “Vaftiz sözcüğü, Yunanca dinsel bir ayin çerçevesinde ‘daldırmak’ ya da ‘suya batırmak’ anlamına gelen *baptizein* sözcüğünden gelir. Vaftizin temelinde gelecek dünya vaadi, dinsel ayinlerin ayrılmaz parçası olan su vardır; Yahudiliğin arındırıcı banyosu, Hristiyanlığın vaftizi, İslâm'ın abdesti, Cennet Bahçesini yıkayan dört nehir. Âdem'in ölü bedeni arınsın ve sonra göğe yükselsin diye Akheron Gölü'nde üç defa yıkanmıştır. Tufanda suya gömülen dünya, sudan arınmış olarak yeniden doğacaktır. İbraniler de Vaat Edilmiş Topraklar'da özgürlüğe kavuşabilmek için toplu bir vaftiz töreni gibi Kızıl Deniz'i geçmek zorunda kalacaklardı. Vaftiz, Hristiyanlıktan çok önceleri de vardı.”(Banon, 2012: 126). Hristiyan olan insanlar vaftiz geleneğini günümüzde de devam ettirirler. Vaftiz, Ortodoks kilisesinde suya daldırmayı gerektirirken, Katolik kilisesinde kişinin üzerine su serpmekle yapılır. Bu anlatılarda geçen su kabı

böylesi dinsel bir uygulamanın aracı konumundadır. Eliade'e göre, Vaftiz: "Arınma ve tekrar dirilişin bir aracı olarak suya daldırmanın, hatırlanamayacak kadar eski ve bütün kiliselerce kabul edilmiş (ökümenik¹) bu sembolizmi, Hıristiyanlıkça kabul edilip ona daha zengin bir dinî anlam verildi. Aziz Yahya'nın vaftizi, beden hastalığını iyileştirmeye yönelik olmayıp, ruhun kurtulması ve günahın affedilmesine yönelik idi. Vaftizci Yahya, Erden etrafındaki ahaliye 'günahların bağışlanması için tövbe vaftizini yaptı ama ardından da şunları ekledi: ... Gerçi ben sizi su ile vaftiz ediyorum, fakat benden kudretlisi geliyor ki onun çarıklarının tasmaını çözmeye layık değilim; o sizi Ruh'u'l-Kudüs'le ve ateşle vaftiz edecektir. Hıristiyanlıkta Vaftiz, ruhsal tekrar dirilişin temel bir aracı olur, zira Vaftiz suyuna daldırılmak Mesih İsa ile gömülmeye eşittir."(2005: 234-235).

Arlesli Kız

Daudet, *Arlesli Kız* adlı hikâyesinde de benzer dinsel göndermelere yer vermektedir. Burada oğlu intihar eden bir ailenin acısı betimlenmektedir. Baba, ölen evladının giysisini giyiyor ve üzerinden çıkarmıyordu. Diğer yandan, çiflikte çalışanlar, siyahlar giyinmiş bir kadınla küçük bir çocuğun, ellerinde kocaman yaldızlı dua kitaplarıyla eve döndükleri sahneyi şöyle aktarıyorlar: "Hanımımız ve küçük oğlu kiliseden dönüyorlar. Oğulları intihar ettiği günden beri, hep böyle giderler."(Daudet, 2010:38). Görüldüğü gibi insanlar, dinsel ritüellere bağlı, dindar kimseler olarak tanıtılmaktadır. Kilise ise hristiyan inancının yaşadığı manevi mekân olarak önemli bir misyon üstlenmektedir. Burada her tür tören ve ayin yapılmakta, değişik aktivitelerle insanların dinî gereksinimleri karşılanmaktadır. "Kilisenin doğuşu MS 30 yılının Pentekost günü, İsa'nın öğrencilerinin hepsi bir aradaydı. Ansızın gökten güçlü bir rüzgârın esişini andıran bir ses geldi ve buldukları evi tümüyle doldurdu. Ateşten dillere benzer bir şeylerin dağılıp her birinin üzerine indiğini gördüler. İmanlıların hepsi Kutsal Ruh'la doldular, Ruh'un onları konuşturduğu başlıca dillerle konuşmaya başladılar. Kutsal Ruh'un ateşle ilişkili tezahürleri, dinler tarihinde oldukça bilinen bir izlek oluşturur: Bunlara Mezopotamya, İran, Hindistan'da rastlanır. Ama Pentekost bağlamının daha belirgin bir hedefi vardır: Şiddetli rüzgâr, ateş dilleri ve birçok dil konuşmak, Sina'daki teofaniye ilişkin bazı Yahudi rivayetlerini hatırlatır. Başka bir ifadeyle, Kutsal Ruh'un inişi, Tanrı'nın Sina'dakine benzer, yeni bir vahyi olarak yorumlanır. Hristiyan Kilisesi Pentekost günü doğar. Havariler (Elçiler) ancak Kutsal Ruh onlara indikten sonra, İncil'i vaaz etmeye başlar ve çok sayıda mucize gerçekleştirir, belirti sergilerler."(Eliade, 2003: 391). İşte Daudet'in anlatılarında dinî mekân olarak kilise bu Hristiyan inancı çerçevesinde tanımlanır. Buralarda din adamları genellikle hep saygın kişilerdir.

¹ Ekümenik kavramına bir kelime, bir de terim anlamı olarak bakmak gerekir. Ekümenik, kelime anlamı olarak evrensel demektir. Ancak, Hristiyanlıkta kavram, kelime anlamını aşarak "Bir kilisenin çatısını bütün diğer Hristiyanlara açarak evrensel bir mahiyet kazanması" anlamına gelen bir terim anlamı kazanmıştır. Ekümenik, bir kilisenin diğer tüm Hristiyanları kucaklayan yetki ve otoritenin sahibi olmasını da göstermektedir. Sözünu ettiğimiz bu kavram kamuoyunda Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi'nin iddiaları ile güncelleşmiş ve Patrikhane ile özdeşleştirilmiştir. Bunun içindir ki kilise tarihi içinde ekümenik kavramının gelişimini ve istanbul Patrikhanesinin Hristiyan dünyasındaki yerini iyi belirlemek gerekmektedir. Hristiyanlık, 313 yılına kadar yer altında faaliyet gösteren bir dindi. Konstantin, Roma'nın Hristiyan halkına müsamahalı davrandı ve Roma'nın hâkim unsurlarının tepkisini aldı. Onlar, "kendi millî inanç ve kanunlarına karşı geldiği için başlarına felaket geleceğini" söyleyip karşı koymuşlardı. Bunun üzerine Konstantin, İmparatorluğun merkezini Roma'dan istanbul'a taşımıştı. 313 yılında "Milan Fermanı" denen bir belgeyle Hristiyanlığı serbest bırakıp onu tanıdıklarını açıklamıştı.(Küçük, 2010: 312).

Papanın Katırı: Dinsel seremoni ve ayinler

Değirmenimden Mektuplar'da yer alan *Papanın Katırı* hikâyesinde Avignon şehrindeki dinî seremoni ve ayinler bunun en güzel kanıtıdır. Daudet bu ortamı şu cümlelerle aktarır:

“Avignon şehrini papalar zamanında görmeyen, bir şey görmüş sayılmaz. O neşenin, o hayatın, o canlılığın birbenzerini daha bulmak imkânsız. Sabahtan akşama kadar dinsel alaylar, türlü ziyaretler, çiçeklerle bezenmiş ve kocaman halılar asılmış sokaklar, meydanlarda papanın Latince şarkı söyleyen askerleri, keşkül uzatan kesişlerin zırlıtısı; sonra kovanları etrafında itişen arılar gibi büyük Papalık sarayının etrafına uğuldayarak kümelenen evlerde, üst katlardan altlara kadar, dantela tezgahlarının tiktakları, papazlara sırmalı ayin kaftanı dokuyan mekiklerin gidip gelmesi, küçük kutuları oyma oyma işleyenlerin küçücük çekiçleri, çalgı imalathanelerinde göğüs tahtaları takılan sazlar, kumaş tezgahlarında çalışan işçi kızların ilahileri, üstelik de çanların gürültüsü ve uzaktan, daima köprü tarafından gelen davul sesleri...”(Daudet, 2010:43).

Bu cümlelere bakınca o döneme özgü Hristiyan kültürünün toplumun her kesiminde nasıl etkili olduğunu görebiliyoruz. Dinsel törenler ve bu törenler sırasında yapılanlar yaşam tarzlarını anlamamıza yardım eden unsurlar olarak göze çarpmaktadır. “Hristiyan ayinlerindeki pek çok ayrıntı doğrudan Yunan dünyasından miras alınmıştır. Değerli madenden yapılmış kutsal çanak, çift kulplu toprak kabın mirasçısıdır. Rahiplerin, İsa'nın kanıyla dolu bir çanağın etrafında, sunakta toplanması, symposion'u ve Dionysos'un kendisiyle dolu büyük şarap testisinin elden ele dolaşmasını simgeler. Rahip Tanrı'ya yakarırken hazırlanan şarap ve su karışımı, Roma askerinin mızrağının delip geçtiği, çarmıha gerilmiş İsa'nın bağrından sızan kanın simgesidir, ama aynı zamanda antikçağın yaygın bir geleneğine bağlanır.”(Pitte, 2006: 12-13).

Bu kültürün diğer bir yansıması ise; dinsel ihtiyaç talebine uygun olarak yaratılan ticari sektördür. O dönem koşulları göz önüne alındığında bunun ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Papalık sarayının etrafındaki dantela tezgâhları, papazlara sırmalı ayin kaftanı dokuma işleri, küçük kutuları oyma oyma işleyenlerin küçücük çekiçleri, çalgı imalathaneleri, ilahiler eşliğinde kumaş tezgâhlarında çalışan işçi kızları bu sektörün birer parçalarıdır.

Yukarıdaki betimlediğimiz kilise ortamında Boniface dedikleri ihtiyar bir papaz vardı ki öldüğünde Avignon'da herkes ona gözyaşı dökmüştü. Çok sevimli bir papazdı. Katırının sırtında geçerken herkese gülerek bakardı. İster zavallı bir kökboya toplayıcısı, ister şehrin hâkimi, kim olursa olsun, herkesi nezaketle takdis ederdi. 'Takdis' Arapça birşeyi kutsal saymak, kutsallaştırmak manalarına gelir. Dinler tarihinde sıkça rastlanan bir terimdir. Hristiyanlıkta papazlar, insanları veya bazı kutsal cisimleri yaptıkları dua ve ibadet tarzlarıyla takdis ederler. Takdis ayininde takdis edilecek kişiye papazlar dua okuyarak haç çıkarırlar. Böylece kutsallaştırılma eylemi gerçekleşir.

İlerleyen sayfalarda Tistet Védène adında bir gencin hardalcıbaşılığa yükselişinden bahsedilir. Aslında utanmaz ve arsız olarak tanıtılan bu çocuk Papanın katırına yönelik övgüleriyle Papanın sevgisini kazanmış ve böylece hardalcıbaşılığa yükseltileceği merasim anını bekliyordu. İşte o anı betimleyen sahneler:

“Ertesi gün kilisede akşam ayini bitince Tistet Védène, papalık sarayının avlusuna geldi. Saraydaki herkes oradaydı. Kırmızı giysileriyle kardinaller, siyah kadifeler içinde şeytanın avukatı, küçük şapkaları ile manastır papazlarına, Saint Agrico kilisesinin kâhyaları, mor pelerinleriyle ilahiciler, daha küçük rütbeli din adamları, büyük üniformalarını giymiş papalık askerleri, üç çilekeş tarikatı, yarı bellerine kadar çıplak, kırbaçlı keşişler, göz alıcı kaftanlarıyla zangoçlar, hepsi, hepsi mukaddes su dağıtanlara, mumları yakanlara, mumları söndürenlere varıncaya kadar her şey hazırды. Hiçbir eksiklik yoktu”(Daudet, 2010:51-52).

Bu cümlelerde kilisedeki bir törende yer alan din adamları tanıtılmaktadır. Bu tanıtımda dikkatimizi çeken papazların giysi ve renkleridir. Törende yerlerini almış olan kırmızı giysileriyle kardinaller, siyah kadifeler içinde şeytanın avukatı, küçük şapkalı manastır papazları, mor pelerinli ilahiciler ve diğer kilise görevlileri belli bir hiyerarşik sıra içerisinde verilmiştir. Giysilerde bahsedilen “kırmızı, güç ve ateşin rengidir. Parıltısıyla kırmızı, ateşin ve sevginin gücünü ve hatta kanı çağrıştırır. Siyah, az kullanılır ve yas rengidir. Mor ise, İsa ile karşılaşma isteğini simgeler. Mor, kırmızı ve mavi renklerin karışımından oluşur. Pentocrator İsa’nın resimlerini açığa vururlar. Mor, kiliseyi inkarnasyon’a yani Tanrının dünyaya gelişine hazırlayan Noel yortusundan önce gelen dört hafta, küçük perhiz sırasında kullanılır. Mor aynı zamanda insanlığı Paskalya’ya hazırlamaya davet eden karem denilen kırk altı gün süren büyük perhiz döneminde de kullanılır”. (<http://croire.la-croix.com/Definitions/Vie-chretienne/Liturgie/Les-couleurs-liturgiques>).

Cucugnan Papazı: Pazar Ayini ve Cennet-Cehennem

Daudet’in eserinde en ilginç hikâyelerden birisi şüphesiz *Cucugnan Papazı*’dır. Bu hikâyenin önemli aktörü olan Rahip Martin’in pazar ayinindeki cennet ve cehennem konulu vaazı bize müslümanların Cuma günü camilerde okunan Cuma hutbesini çağrıştırmaktadır. Söz konusu hutbelerde ortak söylem cennet’in tarifsiz güzellikleri olan bir yer olması buna karşılık cehennem’in ateş, yanma, yakılma, eziyet ve işkence yeri olmasıdır. Hikâyenin ilerleyen kısımlarında bunları birer birer ele alacağız. Şimdi bu ilginç anlatıya dönelim. Fransa’da her yıl 2 Şubat’ta çocuk İsa’nın mabede sunulması, Rabbin karşılanması ve Rab ile buluşmasının kutlaması olan, Chandeaur dini bayramında, Avignon’da Provence şairler, güzel şiirler ve zarif hikâyelerle tıkabasa dolu, küçük ve neşeli bir kitap yayınlarlar... İşte bu seneki hikâye Cucugnan papazı Martin’in hikâyesidir. Bu rahip Cucugnanlıları baba şefkatiyle seven çok iyi yürekli bir insandı. Buna karşılık Cucugnanlılar pek fazla ibadetle meşgul olmuyorlardı. Ona göre eğer Cucugnanlılar sözlerine kulak verselerdi, Cucugnan dünyanın cenneti olurdu. Oysa günah çıkardığı yerde örümcekler ağ yapıyor, mübarek paskalya gününde takdis edilmiş mukaddes ekmekler mübarek kaplarının dibinde küfleniyordu. Bilindiği üzere Kiliselerde ayin, önemli bir ritüeldir. Tüm bu seramoniler sonunda Hristiyanların Evharistya dedikleri Ekmek-Şarap Ayini yapılır. Evharistya, İncillerde anlatıldığı gibi, İsa’nın çarmıha gerilmeden önce, on iki havarisiyle birlikte yediği son akşam yemeğinin anısına

yapılan bir ibadet tarzıdır. “Pazar ayınınin son kısmı olup, papaz tarafından kutsanmış wafer denilen ekmek parçası cemaate teker teker verilir ve ardından yine kutsanmış şarap içirilir. Bu esnada, diğer cemaat tarafından değişik ilahîler okunur. Burada verilen ekmek, İncillerde geçtiği üzere İsa'nın ‘bu benim etimdir’ dediği gibi, İsa'nın etini; şarap ise onun ‘bu benim kanımdır’ dediği gibi, Onun ‘kanını’ simgeler. Haftalık bu ibadeti, Aziz Pavlos yorumlayıp, kilisenin değişmez haftalık (Pazar) ibadeti haline getirmiştir. Bütün kiliselerce kabul edilir.”(Ünal, 2008:166). Ne yazık ki Cucugnan halkı artık kiliseye pek rağbet göstermiyor ve dolayısıyla bu kutsal ekmek-şarap ayininden mahrum kalıyordu. Papazın bu durum karşısında yüreği parçalanıyor ve daima “Bunları doğru yola erdirmen canımı alma” diye Tanrı'ya yalvarıyordu. Sonunda, Tanrı onun bu duasını kabul eder. Bir Pazar günü ayininden sonra kürsüye çıkar ve Cucugnanlılara : “ kardeşlerim, dedi, ister inanın ister inanmayın. Dün gece rüyamda ben Tanrı'nın günahkâr kulu, kendimi cennetin kapısında buldum” (s.62) diye seslendikten sonra başından geçenleri kendine has üslubuyla anlatır. Kendisini kapıda cennetin defteri ve anahtarına sahip Saint Pierre karşılar. Bu diyalog şu şekilde devam eder:

“-A, siz misiniz iyi kalpli Mösyö Martinciğim, dedi. Hangi rüzgâr attı buraya? Acaba bir isteğiniz mi var?

Saint Pierre'im efendim, siz ki cennetin defteri ile anahtarına sahipsiniz, beni çok meraklı bulmazsanız eğer, cennette kaç Cucugnanlı olduğunu söyler misiniz?

-Tabi ki Mösyö Martin. Şöyle oturun da birlikte bir inceleyelim.

Saint Pierre defterini eline aldı, açtı ve gözlüklerini takarak:

-Bakalım, Cucugnanlı demiştiniz, değil mi, dedi.

Cu... Cu... Cugnan... İşte buldum. Bakın Mösyö Martin'ciğim, sayfa bomboş. Hiç kimse yazılmamış... Ha hindide kılıçık, ha cennette Cucugnanlı...”(Daudet, 2010: 63).

Zavallı rahip duyduklarına inanamaz, feryatlar içinde çırpınmaya başlar. Cemaati adına duyduğu cennet hayali yerini tamamen düş kırıklığına bırakır. Peki, Cennet nasıl bir yerdir ve kimler girer? Kur'an da cennet çok defa tekrar edilir. İslam dininde müminler Allah'a itaat derecelerine göre Cennet'e kabul edilirler. Kuran-ı Kerim'de cennet ile alakalı olan surelerde İnsanlar için büyük müjdelere vardır. Bütün güzellikler ve nimetler, sonsuza kadar ve cennete girmeyi hak etmiş olan insanlar içindir. İklim, tabiat, yiyecekler, içecekler hatta barınma ve giyecekler herşey mükemmeldir. Cennet insan hayalinin sınırlarının ötesinde özelliklere sahiptir. Aşağıda Kuran-ı Kerim'deki cennet ile ilgili hüküm ve tasvirlerin yer aldığı cümlelerden bir kısmı yer almaktadır

“Adn cennetlerine girecekler, atalarından, eşlerinden ve zürriyetlerinden salih olanlarla birlikte olacaklar. Melekler de her kapıdan yanlarına girip şöyle diyecekler: "Sabrettiğiniz için size selam olsun. Ahiret yurdu ne güzeldir!" (RA'D/23-24)” ; “Allah onlara, altından ırmaklar akan cennetler hazırladı. İçlerinde ebedi kalacaklar. İşte o büyük kurtuluş budur. (TEVBE/89)” ; “Orada nereye baksan bir nimet ve pek büyük bir mülk görürsün. (İNSAN/20)” ; “ Orada ne yakıcı güneş görürler, ne de şiddetli soğuk. (İNSAN/13)” ; “Şüphesiz Allah iman edip yararlı iş işleyenleri, altından ırmaklar akan cennetlere koyacak, orada altın bilezikler ve inciler takınacaklar.

Oradaki elbiseleri de ipektendir. (HAC/23)”; “Sabırlarına karşılık onlara bir cennet ve ipekten elbiseler verir. (İNSAN/12)”.

Maalesef Rahip Martin cennette de hiçbir tane Cucuganlı bulamaz. Onun şakınlığı içerisinde yakınmaya devam eder. Bir anlamda kendisini suçlu da hisseder. Zira o insanların temsilcisidir. “Hristiyan kiliseleri göz önüne alındığında, papazlar veya daha geniş anlamda din görevlileri olarak en başta, özellikle dinin belirlediği bir yaşama biçimine sürekli olarak karar vermiş ve bu kararları kilise tarafından, genel kilisenin resmen tanıdığı, hayat boyu sürecek bir meslek konumuna kabul edilmiş kişileri saymak gerekir.” (Yaran, 2015: 266). Tüm bu olup bitenlerden kendisini sorumlu tutan cucugnan papazı, cemaatinin durumuna çok üzülür. Onun bu halini gören Saint Pierre, onu teselliye çalışır ve ona Cucugnanlıları gidip Araf’ta aramasını tavsiye eder. Papaza yolların pek düzgün olmayacağını söyleyerek kendisine bir çift sandal verir. Ona yolu tarif eder ve yol güzergâhında üzeri siyah saçlarla donatılmış gümüş bir kapı göreceğini söyler. Zavallı rahip yola koyulur:

“Yürüdüm. Yarabbim, ne yol! Düşündükçe hala tüylerim diken diken oluyor. Dikenlerle, ıslık ıslık yanan korlarla, ısıklık çalan yılanlarla dolu küçük bir keçiyolundan geçerek gümüş kapıya ulaştım.”(Daudet, 2010:64).

Aynı cennete vardığındaki gibi kapıyı gece gibi karanlık kanatları, gün gibi parlak elbisesi, kuşağına asılı elmas anahtarı ile büyük ve güzel bir melek açar. Cucugnan papazı, burada Cucugnanlı olup olmadığını öğrenmek istediğini söyler. Melek, aynı şekilde büyük defterini açıp, sayfaları çevirir ve sonra, derin bir iç çekerek:

“-Cucugnan, dedi... Araf’ta Cucugnan’dan kimsecikler yok, Mösyö Martin.

-Ey Hazreti İsa! Ey Hazreti Meryem! Ey Hazreti Yusuf! Araf’ta Cucugnan’dan kimsecikler yok, ha! Ey Ulu Tanrı’m, neredeler bunlar öyleyse?

-... Ne yaparsınız, papaz efendi! Cennette de Araf’ta da yoksalar, demek ki...

-Ey Hazreti İsa, ey Hazreti Davud’un oğlu! Eyvahlar olsun, eyvahlar olsun! Hiç imkânı var mı? Sakın ulu Saint Pierre’in bir yalanı olmasın bu? Ama horozun öttüğünü de duymamıştım... Vah bizlere! Cucugnan’dan kimse olmazsa, ben tek başıma cennete nasıl giderim?”(Daudet, 2010:65).

İnsanlar ölüm sonrası yaşadıkları süre içerisinde Allah’a itaat durumlarına, kulluk vazifelerine, sevap veya işledikleri günahlarına göre öbür dünyada tasnif edilirler. “Hristiyanlıkta Cennete, cehennem ve ölümlerin ruhlarının arındıkları yer olarak Araf’a inanılır. Azizlere büyük saygı gösterilir ve onlardan şefaahat dilenir.” (Katar, 2010: 109). Herkes doğal olarak yukarıda kısaca aktarmaya çalıştığımız insanoğlunun hayal bile edemeyeceği güzelliklerle dolu olan cennete girmek isteyecektir. Peki, Araf nasıl bir yerdir? Bu mekân bize nasıl aktarılmaktadır ona da kısaca göz atalım. “Araf, Cennet ile Cehennem arasındaki yer. Cennet’i Cehennem’den ayıran Hicâb (perde) Araf adını taşır. Bu, seçkin kulların eyleşme yeri Cennet ile Cehennem mahlûklarının arasında bekleme yeridir. Bazı müfessirler için ‘bir horozun ibiği gibi kenarı dişli büyük bir duvardır..’ veya zevkler vadisi ile göz yaşları (üzüntü) vadisi arasında engel teşkil eden bu büyük duvarın üst kısmıdır. Bu mevzuda, Cennet ile Cehennem arasındaki vaftiz edilmeden ölen çocukların gittiği ara bölge kavramıyla alâka

kurulabilir. Müfessirlerin çoğunluğuna göre, iyi ve kötü amelleri eşit olan insanlar bu ara bölgeyi doldururlar. Açıkça hıristiyan Purgatoire (Temizlenme, arınma yeri) mefhumunu hatırlatan 'Nehr-el-hayat', ırmağında temizlendikten sonra ancak Cennet'e girerler.(Salih, 1981: 71-72).

Cennet'ten sonra Araf'ta da hayal kırıklığına uğramış olan Cucugnan Papazı ne yapacağını bilememenin şaşkınlığı içinde en son ihtimali aklına bile getirmek istemese de Melek ona:

“-o halde şu keçi yolunu tutun, koşmayı biliyorsanız koşun!... Büyük bir kapıya varacaksınız. Oradan istediğinizi öğrenebilirsiniz. Allah yardımcınız olsun der ve kapıyı kapatır”(Daudet, 2010: 65).

Daudet diğer eserlerinde olduğu gibi bu eserinde de mizaha oldukça yer verdiğini görüyoruz. Onun bu zengin mizah dünyasının okumaya ayrı tat verdiği açıktır. Yukarıdaki yol tarifi içinde yazarın mizah anlayışındaki başarısını görmemek mümkün değil. “Koşmayı biliyorsanız koşun!”cümlesi herkesi güldürecek kadar komik ve bir o kadar da anlamlıdır. Tüm insanlarda cehennem algısı benzer şeyler çağrıştırdığından, Cehenneme giden yolun nasıl olacağını az çok kestirmek mümkündür. Yukarıda Araf'a giden yolun yanan korlarla, ısıklı çalan yılanlarla dolu olduğu göz önünde bulundurulursa, Cehenneme giden yolun bundan daha felaket olacağı kesindir. Meleğin koşun demesi yolun kıpkırmızı kor döşeli olmasındandı. Çok şükür, iyi kalpli Saint Pierre'in verdiği sandallar sayesinde Papazın ayakları yanmıyordu. Buna rağmen çok acılı ve ızdıraplı bir yolculuk sonunda büyük bir kapıya varır. Kapı adeta büyük bir fırın kapısı gibidir! Burada kapıyı büyük bir fırına benzetmesi cehennemin nasıl bir yer olduğunu çağrıştırmaya bakımdan dikkat çekicidir. Papaz orada ne isim sorulduğu ne de deftere bakıldığını ama “oraya tıpkı sizin pazarları meyhaneye girişiniz gibi, sürü sürü, kapı dolusu giriliyordu”, derken Pazarları kiliseye gelmek yerine meyhaneye gitmeyi tercih etmelerini ima etmekten de geri durmuyordu. Gördüğü manzarayı şu korkunç cümlelerle aktarıyordu:

“Hem sırlıklam terliyor hem de donuyor, titriyordum. Saçlarım diken diken olmuştu. Bir yanık kokusu bir kızarmış et kokusu duyuyordum. Cucugnan'da Nalbant Eloy'un nallamak için bir zavallı eşeğin ayağını yaktığı zaman yayılan koku gibi... Bu koku içinde boğulacak gibiydim. Müthiş feryatlar, inilti, ulumalar, küfürler işitiyordum.

Boynuzlu bir şeytan, beni kızgın tırmıkla dürterek:

-Babalık, dedi, giriyor musun, girmiyor musun?

-Ben mi? Hayır, girmiyorum. Ben Allah'ın sadık bir kuluyum.

-Allah'ın sadık kuluysan burada işin ne?

-Ben mi... Şey... Ah, aklıma getirmeyeyim, düşündükçe dizlerimin bağı çözülüyor... Haddim olmadan sormak istiyorum. Burada Cucugnan'dan kimse var mı? (Daudet, 2010:66).

-Ey Tanrı'nın gazabı! Sanki bütün Cucugnan'ın burada olduğunu bilmiyormuş gibi, işi aptallığa vuruyorsun, ha!... Gel de bak, o meşhur Cucugnanlıları burada ne hale sokuyoruz.

Korkunç bir alev kasırgası içinde kimleri görmedi... Hani şu sık sık kafayı çekip zavallı karısı Glairon'u döven Coq-Galine'! Herifi zaten hepiniz bilirsiniz. Catarinet'yi gördüm. Hani şu tek başına ambarda yatan, kalkık burunlu eşek arabasını. Hatırladınız değil mi? Geçelim, zaten fazla bile söyledik. Pascal! Doigt-Poix'ı gördüm. Hani şu, Mösyö Julien'in zeytinlerinden kendisine yağ çıkaran adamı!..."(Daudet, 2010: 66).

Rahip cehennemde gördüğü kişileri tek tek özelliklerini de söyleyerek anlatmaya devam eder. Oradakilerden kimi anasının, kimi babasının, kimi kızkardeşinin cehenneme tıklımış olduğunu öğrenmekten benizleri uçmuş, korku ve endişe dolu gözlerle Rahibi dinlemektedirler.

Bu alıntılarda anlatılan Cehennem kimilerine abartılı kimilerine göre ise eksik görülebilir. Ama herkesin kafasında beliren Cehennem imajı bir ateş, bir yangın yeri, acı ve ızdırabın hiç eksik olmadığı bir işkence yeri olarak belirir. İslam inancına göre "Ateş, Kur'an'da sık sık Cehenneme gönderme yapar. Cehennem'in her kapısında, bir yürüyüş senesi genişliğinde omuzları olan sert ve iriyarı çok sayıda bekçi bulunur. Cehennem zebanileri yıldızlar kadar hacimli alevlerle bedbahtları kabul ederler. Onlar yaklaştığında Cehennem homurdanır ve çılginca böğürür. Melekler cehennemlikleri ateşe doğru götürürler. Cehennemlikler Cehennem'e ulaşınca alevler onları tekrar üste fırlatır. O derece azab çekmektedirler ki, bundan kurtulmak için alevlere sığınıp sarılırlar. Cehennem'in derinliğini, düşen bir taşın gürültüsüyle izah etmek için Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: '70 sene önce Cehennem'e atılan bir taş, şu anda Cehennem'in dibine vasıl olmuştur'. Bu uçsuz bucaksız derinlikle, Cehennem ateşi devamlı olarak Cehennem sakinlerinin bağırsaklarını ve etlerini dağlar, yırtar ve yer. Cehennem ateşi ebedi olarak Cehennemliklerin etini yer bitirir, fakat o et tükendikçe tekrar canlanır, çoğalır. Cehennem'in deniz gibi kıyısı, sahili vardır. Ümitsiz ve azab gören Cehennemlikler orada arzu ettikleri sığınağı bulacaklarını düşünürler, ama orada yaşayan katır büyüklüğündeki yengeçler ve deve gibi büyük yılanlar onlara hiçbir zaman rahat vermezler. Onları sıkıştırırlar, gözkapaklarını, dudaklarını ve vücutlarının en hassas kısımlarını ısırırlar. Kısacası Cehennem, bir ateşten dünyadır: Yiyecekler, içecekler, meyveler ve bütün tüketim maddeleri orada ateştir. Cehennem'de ne azab fâsılası ne de istirahat yoktur; En büyük azab da Alah'ı görmekten mahrum kalmaktır". (Salih, 1981: 63-71). Daudet'in Cucugnan papazı aracılığıyla yaptığı Cehennem tasviri, bizim burada alıntıladığımız Cehennem tasvirine göre çok zayıf bir izlenim verse de yine de cehennemliklerin uğradıkları azab ve acıları yansıtmaya açısından gerçek Cehennem tablosuyla benzerlikler sergilemektedir. En belirgin özellik ise, ateş yani Daudet'in ifadesiyle alev kasırgasıdır.

Rahip Martin anlattığı bu korkunç tablonun ardından vaazında artık bunun böyle devam edemeyeceğini, görevinin insanları hak yoluna sokmak olduğunu ve onları yuvarlanmakta oldukları uçurumdan bir an önce kurtaracağını söyler. Burada vaaz Weber'e göre "sözcüğün gerçek anlamı içinde dinsel ve ahlaki meselelerle ilgili müşterek öğretim olarak karşımıza çıkar, genelde peygamberliğe ve peygamberi dine özgüdür. Aslında bunlarda ayrı biçimde ortaya çıkarsa, ortaya çıkan şey sadece bunların bir taklididir. Fakat prensip olarak vaaz, vahyedilen bir din rutinleşmeyle ruhsal bir teşebbüse dönüşünce önemini yitirir ve vaazın önemi bir dinin büyüsel unsurlarıyla ters orantılıdır. Budizm, ruhban sınıfından olmayanlar söz konusu olduğu kadarıyla, aslen

bütünüyle vaazdan meydana geliyordu. Hristiyanlıkta vaazın önemi dinin daha büyüsel ve kutsal unsurlarının ortadan kaldırılmasıyla orantılı olmuştur. Sonuçta vaaz ruhban kavramının yerine vaizinkinin geçtiği Protestanlıkta azami önem kazanır.”(Weber, 2012: 175).

Rahip bu etkili vaazının ardından her gün bir gurubu alarak onları günahlarından kurtarır. Bu meşhur Pazar gününden sonra günahlarından kurtulan Cucugnan halkı ve Rahip Martin mutlu bir hayata adım atarlar. Hristiyanlıkta günahların bağışlanması konusunda İncil’de üçü Pavlus’un öğretisi olan dört konu bulunmaktadır. İnsanlar doğuştan günahlıdır, günahları bağışlama yetkisi, Mesih’e imanla günahların bağışlanması ve günahın papaza itirafla bağışlanması. İncil’den alıntılatacağımız iki ayet bu konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır. “(İsa) Ben de sana şunu söyleyeyim, sen (havari) Petrus’sun ve ben kilisemi bu kayanın üstüne kuracağım... Göklerin Egemenliği’nin anahtarlarını sana vereceğim. Yeryüzünde başlayacağın herşey göklere de sağlanmış olacak; yeryüzünde çözeceğin herşey göklerde de çözülmüş olacak (Matta 16/18,19). (İsa) Bunu söyledikten sonra onların üzerine üfleyerek, ‘Kutsal Ruh’u alın’ dedi. Kimin günahlarını bağışlarsanız, bağışlanmış olur; kimin günahlarını bağışlamazsanız, bağışlanmamış kalır (Yuhanna, 20/ 22,23). Katolik kilisesi, yukardaki ayetlere dayanarak günahları bağışlama yetkisine sahip olduklarını iddia ederler. Şöyle ki: Papa’nın yetkisi havari Petrus’tan kaynaklanmaktadır. O, Baba Tanrı’nın öz Oğlu İsa Mesih’in vekili olarak Kudüs’de ilk kiliseyi kurmuştu. Bugün de kutsal sayılan Papa ayrıca havarilerin, dolayısıyla Rab İsa Mesih’in vekilidir. Papa aynı zamanda Katolik kilisesi’nin başı ve Roma Devlet’inin de ruhani lideridir. Katolik kilisesi, Papa’dan almış olduğu yetki ile ‘Günahları bağışlayabileceklerini’ söyler”. (Kaynak, 2007: 77-78).

Muhterem Père Gaucher’in İksiri

Cucugnan papazının hikâyesinin ardından yine ilginç bir hikâyeyle karşılaşyoruz. *Muhterem Père Gaucher’in İksiri* adlı hikâyede değirmene iki kilometre mesafedeki manastırda imal edilen bir iksir söz konusu edilmektedir. Öncelikle hikâyede Premontrelerin ve dolayısıyla manastırın sefalet içindeki ortamı tasvir edilmektedir.

“Manastırın geniş duvarı, Pacôme Kulesi yıkılmak üzereydi. Manastırı otlar bürümüştü. Çevresindeki küçük sütunlar çatlamış, azizlerin taştan heykelleri hücrelerinde çökmüş durumdaydı. Ne sağlam bir pencere ne de kapanabilen bir kapı kalmamıştı. Dehlizlerde, dua edilen yerlerde, Rhöne rüzgârı mumları söndürerek, mozaik camların kurşun çerçevelerini kırarak, kutsal su kaplarının içindeki suyu havaya savurarak esip duruyordu. Ancak en hazini, manastırın boş bir güvercinlik gibi sessiz sedasız duran çan kulesiydi. Bir çan bile satın alacak paraları olmayan keşişler, cemaati sabah duasına, tahta kaşık çalarak davet ediyorlardı.” (Daudet, 2010: 106-107).

İşte manastır meclisinde bu çok ciddi meselenin tartışıldığı sırada, aslında bir inek çobanı olan Kardeş Gaucher’in heyete görüş sunacağı başkeşişe bildirildi. Bu adam biraz zevkine düşkün olmasına rağmen abasından memnun, dini bütün bir Hristiyan’dı. Heyetin huzuruna çıkarken elinde Zeytin çekirdeğinden

tesbihiyle Manastırı kurtaracak förmülü anlatmaya başlar. Küçükken kendisine bakan Begon teyzeden öğrendiği bir içki üzerinde çalışacağını ve o gizemli iksirin formülünü biraz bir araştırmayla bulacağını söyler. Diğer manastırların yaptığı gibi bu iksiri şişelere doldurup satmayı teklif eder. Gerçekten de söylediği gibi olur, iksir kısa sürede tüm bölgede rağbet görür. Manastır zenginleşir. Başkeşişe yeni bir külah, kiliseye sanatkârca işlenmiş mozaik camlar alındı ve bir paskalya sabahı çan sesleri neşeyle, keyifle etrafı sardı.

“Bu sırada manastıra iksir siparişi yağıyordu. Nimes’den; aix’den, Avignon’dan, Marsilya’dan ısmarlayan, ısmarlatan... Manastır, fabrika gibi çalışıyordu. Keşişlerin bir kısmı ambalaj yapıyor, bir kısmı etiket yapıyor, bir kısmı muhasebede çalışıyor, bir kısmı da arabacılık ediyordu. Bu yoğunlukta biraz ibadetin hakkı da yenmiyor değildi ama bundan emin olun, halkın bir şey kaybettiği yoktu...”(Daudet, 2010: 114).

Bu cümleleri okuyunca şaşırılmamak mümkün değil. Manastır asli vazifesini bir yana bırakmış tamamen bir ticarethaneye, bir içki imalathanesine dönüşmüşse benziyor. ‘Biraz ibadetin hakkı da yenmiyor değildi’ ifadesiyle de başlayan yozlaşmaya dikkat çekilerek, bir anlamda bu yeni ticari anlayış ve onun getirdiği maddi sonuçların manaya üstün gelmesinin en güzel örneği sergileniyor. Daudet, aslında sanayi devrimiyle birlikte toplumun tüm değer yargılarının alt üst oluşunu resmetmeye çalışıyor. Döneminde baş gösteren teknolojik evrim kendisini sadece ticari alanda değil, aynı zamanda zihinsel alanda da hissettirmeye başlamıştır. Öyle ki kilise üzerindeki tesiri bunun en açık yansımasıdır. Yani başka bir ifadeyle kapitalist bir zihniyet değişimi söz konusudur. Bu durumdan Gaucher dışında herkes memnundu. Zira Gaucher her gece iksiri tadıyorum derken sarhoş oluyor ve iksirin şeytanından kurtulamıyordu. Bir gün dayanamayarak bunun bu şekilde devam etmesinin mümkün olmadığını, sürekli içki içerek günah işlediğini ve cehenneme gitmek istemediğini söylüyordu. Onun bu çıkışı karşısında herkes itiraz ediyor, iksirin gelirinden mahrum olmak istemiyorlardı. Bu durumu gören başkeşiş sonunda her şeyin bir çözümü olduğunu söyleyerek onu rahatlatacak şu öneride bulundu:

“-O zaman içiniz rahat olsun. Bundan böyle gece ayininde sizin için Saint Augustin duasını okuyacağız. Bu duanın gücünü bilirsiniz, başışlanmanızı sağlar. Bu sayede artık başınıza ne gelirse gelsin, güven içindesiniz... Günah işlerken bile affedileceksiniz...”(Daudet, 2010: 115).

Bu alıntıda Başkeşiş’in kilisenin ekonomik ve sosyal açıdan mevcut durumunu kurtarmaya yönelik olarak tek çare gördüğü iksir imalatı ve satışı çözümünü, Aziz Augustin’in duasına bağlayarak, günah işlerken bile affedilmenin mümkün olacağını açıklaması oldukça ilginçtir. Aziz Augustin’in bu meselelere bakış açısına göz attığımızda şu ifadeleri görürüz: “ihtiyacı (zorunluluğu) “bir şey şöyle olmalı veya şu veya bu şekilde gerçekleşmeli” olarak algılıyorsak, böyle bir ihtiyacın (zorunluluğun) özgür irademize ipotek koyduğundan korkmamız için bir neden görmüyorum. Tanrı ebedi ve ezeli olmalı ve her şeyi önceden bilmeli derken, O’nun yaşamını ve her şeyi önceden biliyor olmasını ihtiyaca (zorunluluğa) bağlamıyoruz... Gerek Hristiyan gerekse filozof olarak bizler, Tanrı’nın önbilgisini inancımızın bir parçası, özgür seçimi sorumlu yaşamın şartı olarak - yani her ikisini de- itiraf ediyoruz. Nitekim yasalar boşuna değil; paylamalar ve cesaretlendirmeler, övgü ve suçlama da öyle. O bunları öngördü, çünkü öyle gerekiyordu. O’nun lütfuna nail olmak için ettiğimiz dualar da yararlı,

çünkü duaları da dua edenlere istediklerini bahşetmek üzere öngörmüştü. Yapılan iyi şeyleri ödüllendirmek, kötü şeyleri cezalandırmak için ihdas ettiği düzen adildi. Çünkü kimse, Tanrı önceden biliyordu zaten diye günah işlemez. Aslında, insanoğlunun kendi günahından kendisinin sorumlu olmasının nedeni de, O'nun önbilgisi olduğundan ve yanıltılmayacağındandır. İşlenen günahın sorumlusu kader, şans ve benzeri değil, bizzat insanoğludur. Günah işlemek insanoğlunun kendi seçimidir; Tanrı, böyle bir seçim yapmayı da öngörür/bilir, (www.dusuncetarihi.com/makale/itiraflar.html)

Ele aldığımız hikâyelerde dine özgü söylem ve yaklaşımları genel hatlarıyla irdelemeye çalıştık. Her bir anlatı kendi içerisinde farklı konular barındırmakla beraber dinsel bakış açılarıyla ve eylemleriyle bir noktada benzerlikler ve paralellikler göstermektedirler. Daudet, XIX. Yüzyıl Hristiyan toplumunun durumunu gözler önüne sererken yansız kalmış ne kilisenin yanında ne de karşısında bir görünüm vermiştir. Her şeyi olduğu gibi doğal bir biçimde aktarmakla yetinmiştir. Resmettiği tablo çok gerçekçi bir görünüm arz etmektedir. Hikâyelerde, Hristiyan din anlayışı, ayin ve törenler, kilise ve papazların topluma karşı sorumlulukları ve toplumdaki beklentiler yazarın iletmek istediği mesajın tamamlayıcı unsurları olarak göze çarpmaktadır.

SONUÇ

Bu araştırmada Alphonse Daudet'in *Değirmenimden Mektuplar* adlı eserindeki hikâyelerde söz konusu edilen Hristiyanlık geleneğindeki dinsel öğeleri ele almaya çalıştık. Bu hikâyeler arasında:

- Daudet'in yarattığı muziplik ve canlılık dolu küçük taşra dünyasının kapısı aralanarak olup biten olaylar yansız ve kendi gerçeği içinde verilmiştir.
- Daudet'in bu hikâyeleri karikatüre yakın gülünç bir şekilde aktararak okuyucusunun ilgisini çekmeyi başardığını söyleyebiliriz.
- Taşra kültürüne dayanan bu hikâyelerde çağın din anlayışı, inanç ve ibadet tarzları söz konusu edilmektedir.
- Kilise, papazlar, din adamlarının giysileri, cemaat, ayinler, günah çıkarma, vaftiz, kutsal su kabı ve şarap gibi pek çok dinsel ayrıntı, yazar tarafından gerçekçi bir gözle tasvir edilmiştir.
- Yazar, yaşadığı çağda yeni teknolojik gelişmeler ve halkın beklentileri karşısında kilisenin yetersizliğini ve dini inançlardaki yozlaşmayı kaleme alarak okuyucusunu bilgilendirmek istemiştir.
- Özellikle Cucugnan Papazı adlı hikâyede Rahip Martin'in cemaatini kiliseye çekebilmek için düştüğü durum komik olduğu kadar düşündürücüdür de.
- İlginç diyalogların yaşandığı bu hikâye sırasında yazar bize Cennet, Araf ve Cehennem kapılarını aralayarak bu gerçeklerle yüzleşme imkânını da vermiştir.
- Yazarın mizah ve gülmeceyi yerinde ve tadında kullanma ustalığı sayesinde cehennem o korkunç ve ürkütücü tablosu traji-komik bir boyut kazanmıştır.
- Bir başka hikâyede önemi günden güne kaybolan kiliseyi canlandırmak ve ona maddi kaynak sağlayabilmek için Başkeşiş'in şarap imalatına Saint Augustine duası okuyarak 'günah işlerken bile

affedileceksiniz' şeklindeki çözüm önerisi dinî müesseselerin ticari kaygıyla ne hale geldiğini göstermesi açısından oldukça anlamlıdır.

- Sonuç olarak eserde, teknolojik gelişmeler karşısında toplumun değer yargılarındaki yozlaşmaya dikkat çekilmekte, çağın yeni din anlayışına başka bir ifadeyle zihinsel değişime vurgu yapılmaktadır.

KAYNAKÇA

Albayrak, M. (2012). *Hıristiyanlık Nasıl Bir Din, Kur'anın Bu Dine Bakışı*. Samsun: Erol Ofset.

Banon, P. (2012). *Dinleri Tanımak ve Anlamak*. Çev., Tuvana Gülcan. İstanbul: İletişim Yayınları.

Daudet, A. (2010). *Les lettres de mon moulin (Değirmenimden Mektuplar)*. Editör: Erdal Bıçakçoğlu. İstanbul: Akvaryum Yayınevi.

Eliade, M. (2005). *Dinler Tarihi, İnançlar ve ibadetlerin morfolojisi*. Çev., Mustafa Ünal, Konya: Serhat Kitabevi.

Eliade, M. (2003). *Dinsel İnançlar ve Düşünceler Tarihi II*. Çev., Ali Berktaş, İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Kaynak, M. (2007). *Tevrat; Zebur, İncil ve Kur'an'dan Gözlemler*. İstanbul: Yay Matbaacılık.

Salih, Suphi. (1981). *Ayet ve hadislerle Cennet-Cehennem, Ölümünden Sonra Diriliş*. Çev., Şerafeddin Gölcük. İstanbul: Kayihan Yayınevi.

Katar, M. (2010). *Hıristiyanlıkta Temel Akımlar. Yaşayan Dünya Dinleri*. Editör: Şinasi Gündüz. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Küçük, Abdurrahman. (2010). *Dinî Azınlıklar ve Türk Hoşgörüsü*, Ankara: Berikan Yayınevi.

Tümer, G. (1996). *Hıristiyanlıkta ve İslâmda Hz. Meryem*. Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.

Ünal, M. (2008). *Dinlerde Kutsal Zamanlar*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Yaran, Cafer S. (2015). *İlahiyatçılık ve Din Görevliliği Meslek Ahlâkı*. İstanbul: Ensar Neşriyat.

Pitte, Jean-R. (2006). *Şarap ve Din*. Çev., Esra Özdoğan. İstanbul: Kitap Yayınevi.

www.dusuncetarihi.com/makale/itiraflar.html (26.08.2016).

<http://croire.la-croix.com/Definitions/Vie-chretienne/Liturgie/Les-couleurs-liturgiques> (29.08.2016).